



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 18/2024-35

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného JUDr. Ivetou Lenčేశovou, advokátkou, Farská 50, Nitra, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Tost/28/2023 z 11. októbra 2023 takto

rozhodol:

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Tost/28/2023 z 11. októbra 2023 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Tost/28/2023 z 11. októbra 2023 **zrušuje a vec mu vracia** na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **530,86 eur** a zaplatiť ich jeho právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 5. decembra 2023 domáha vyslovenia porušenia základných práv na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), slobodu pohybu podľa čl. 23 ods. 1 a 3 ústavy, súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práv na osobnú slobodu podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu, ktoré žiada zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie s tým, že mu bude priznané finančné zadostučinenie 10 000 eur.

II.

2. V trestnej veci vedenej proti sťažovateľovi v prípravnom konaní pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny bol sťažovateľ uznesením Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „ŠTS“) z 9. februára 2022 vzatý do väzby, z ktorej bol prepustený na slobodu uznesením najvyššieho súdu zo 17. mája 2022 s tým, že sú u neho dané dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku, no podľa § 80 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku ich možno nahradiť prijatím jeho písomného sľubu a dohľadom probačného a mediačného úradníka. Popritom boli sťažovateľovi podľa § 80 ods. 2 Trestného poriadku uložené povinnosti a obmedzenia, ktorých časť bola zrušená uznesením ŠTS z 13. decembra 2022.

3. Sťažovateľ 30. augusta 2023 požiadal o zrušenie dôvodov väzby a uložených obmedzení a povinností. O jeho žiadosti rozhodol ŠTS uznesením z 19. septembra 2023 tak, že môže cestovať najviac na 14 dní do krajín Európskej únie a každé dva týždne je povinný dostavovať sa k probačnému a mediačnému úradníkovi. Proti tomu podal sťažovateľ sťažnosť, v ktorej tvrdil, že odpadli dôvody jeho väzby a v konaní o jeho obvinení sú prietahy, keďže 20 mesiacov nebol vykonaný žiadny dôkaz vo vzťahu ku skutku, pre ktorý mu bolo vznesené obvinenie.

4. Sťažnosť sťažovateľa bola ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením najvyššieho súdu podľa § 193 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku zamietnutá ako neprípustná. Podľa najvyššieho súdu, vychádzajúc z § 72 ods. 1 Trestného poriadku, ktorý taxatívne vymedzuje rozhodnutia o väzbe, je zrejmé, že uznesenie o návrhu na zrušenie povinností a obmedzení nahradzujúcich väzbu nie je rozhodnutím o väzbe. K tomu možno dospieť aj výkladom § 82 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého uloženie obmedzení a povinností má slúžiť na posilnenie účelu, ktorý by sa inak dosiahol väzbou. Obmedzenia teda nie sú väzbou. Okrem toho § 82 ods. 2 Trestného poriadku výslovne neuvádza, že by proti rozhodnutiu podľa tohto ustanovenia bola prípustná sťažnosť, čo vylučuje prípustnosť sťažnosti podľa § 185 ods. 2 Trestného poriadku. Podľa najvyššieho súdu rozhodnutie súdu o uložení obmedzení a povinností podľa § 82 Trestného poriadku má len doplnkovú funkciu k rozhodnutiu o väzbe, ktorým je podľa § 72 ods. 1 Trestného poriadku aj rozhodnutie o ponechaní obvineného na slobode pri nahradení väzby. Preto sťažnosť proti uzneseniu ŠTS nie je prípustná. Najvyšší súd v súvislosti s týmto záverom odkázal na svoje skoršie rozhodnutie (5Tost/8/2023) a uznesenie ústavného súdu (IV. ÚS 289/2023).

III.

5. Podľa sťažovateľa záver o neprípustnosti jeho sťažnosti odporuje či už jeho základnému právu na súdnu ochranu alebo osobnú slobodu, ktoré v zásade garantuje dvojinštančnosť postupu v trestných veciach v nadväznosti na čl. 2 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Zdôrazňuje, že nežiadal len o zrušenie obmedzení a povinností, ale primárne aj o zrušenie dôvodov väzby, o čom žiaden zo súdov nerozhodol, a ŠTS nesprávne vychádzal z toho, že trestné stíhanie je voči nemu dôvodné a je obava, že by mohol ujsť alebo pokračovať v trestnej činnosti. Je toho názoru, že žiadosť o zrušenie dôvodov väzby, hoc aj podaná obvineným na slobode, je analógiou žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu. Inak by nikdy nemal právo na preskúmanie dôvodov väzby, pre ktoré možno zasahovať do jeho základných práv. Sťažovateľ zvýraznil, že ŠTS jeho žiadosť najprv podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku predložil

prokurátorovi, ktorý má skúmať dôvody väzby v každom štádiu stíhania, a prokurátor sa vyjadril tak, že sú u neho stále dané dôvody väzby.

6. Namietané porušenie ústavných práv na osobnú slobodu a slobodu pohybu sťažovateľ vyvodzuje z toho, že jeho trestné stíhanie nie je dôvodné, keďže jeho protiprávne konanie nevyplýva zo žiadneho dôkazu, a to ani po viac ako dvoch rokoch trestného stíhania. Súdny podľa sťažovateľa postupnými úľavami pri nahradení väzby latentne prejavujú súhlas s nedostatkom dôvodného podozrenia, čo však neospravedlňuje zásah do jeho ústavných práv. Kritizuje záver o dôvodnosti vzneseného obvinenia a dôvodov väzby bez toho, aby sa či už ŠTS, alebo najvyšší súd vyjadril k jeho námietkam.

7. Namietané porušenie ústavných práv na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a prejednanie záležitosti v primeranej lehote sťažovateľ vyvodzuje z toho, že od posledného rozhodnutia o jeho väzbe v decembri 2022 nebol vykonaný žiaden dôkaz vo vzťahu k jeho osobe a päť mesiacov vyšetrovateľ vôbec nekonal. Úkony voči celej údajnej zločineckej skupine však nemožno pri individualizácii posudzovania zásahu do jeho osobnej slobody akceptovať. ŠTS však konštatoval, že k prietahom nedochádza a najvyšší súd sa touto námietkou vôbec nezaoberal.

8. Podľa najvyššieho súdu je ústavná sťažnosť nedôvodná, keďže rozhodnutie o uložení primeraných obmedzení a povinností nie je rozhodnutím o väzbe. Odkázal na argumentáciu vo svojom skoršom rozhodnutí (5Tost/8/2023) a v uznesení ústavného súdu (IV. ÚS 289/2023).

IV.

9. Dôvodná je námietka sťažovateľa o porušení jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Vzhľadom na to, že v tomto konaní sťažovateľ namietol porušenie základného práva na súdnu ochranu uznesením najvyššieho súdu, ktorým bola podľa § 193 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku zamietnutá ako neprípustná jeho sťažnosť proti uzneseniu ŠTS, došlo k zjednoteniu právneho názoru vyjadreného v uznesení sp. zn. IV. ÚS 289/2023 a odchylného právneho názoru senátu ústavného súdu v tomto konaní, a to uznesením ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 3/2024 z 18. decembra 2024 tak, že zamietnutie sťažnosti obvineného proti uzneseniu sudcu pre prípravné konanie alebo súdu prvého stupňa podľa § 82 ods. 1 alebo 2 Trestného poriadku z dôvodu, že je neprípustná podľa § 193 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, je porušením základného práva obvineného na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Preto bolo ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 2 ústavy v tejto časti vyhovieť s tým, že namietané uznesenie najvyššieho súdu sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

10. Nebol dôvod vyhovieť ústavnej sťažnosti v časti námietky porušenia ústavných práv na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy a čl. čl. 5 ods. 1, 3 a 4 dohovoru, keďže namietané uznesenie najvyššieho súdu sa netýkalo obmedzenia osobnej slobody sťažovateľa. Na tom nemení nič ani to, že dôvodom uložených obmedzení a povinností bolo to, že ŠTS dospel k záveru, že u sťažovateľa sú dané dôvody väzby. Vylúčené je porušenie ústavných práv sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže porušenie týchto práv sťažovateľ vyvodil nie z nesprávnosti namietaného uznesenia najvyššieho súdu, ale z nečinnosti vyšetrovateľa v jeho trestnej veci.

11. Čo sa týka porušenia slobody pohybu podľa čl. 23 ods. 1 a 3 ústavy, teda či uznesením ŠTS uložené obmedzenia a povinnosti boli primerané stavu trestného stíhania sťažovateľa, treba uviesť, že s touto otázkou sa musí vysporiadať najvyšší súd po vrátení veci. Na tom nemení nič ani to, že sťažovateľ po podaní ústavnej sťažnosti opätovne v marci 2024 požiadal o zrušenie uložených obmedzení a povinností, na čo prokurátor reagoval príkazom z 28. marca 2024, v ktorom dospel k záveru, že dôvody väzby sťažovateľa pominuli. S tým, či tieto dôvody väzby, ktoré viedli k obmedzeniam a povinnostiam sťažovateľa v čase medzi rozhodnutím ŠTS z 19. septembra 2023 do príkazu prokurátora z 28. marca 2024, dané boli a či odôvodňovali sťažovateľovi uložené obmedzenia a povinnosti, sa musí vysporiadať najvyšší v rozhodnutí o sťažnosti sťažovateľa proti rozhodnutiu ŠTS z 19. septembra 2023.

12. Z dôvodu, že ústavnej sťažnosti bolo vyhovené len v časti porušenia základného práva na súdnu ochranu, nebol dôvod na to, aby bolo vyhovené žiadosti sťažovateľa o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, ktorého cieľom je dovŕšenie ochrany porušenia základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k tomu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). K dovŕšeniu ochrany základného práva sťažovateľa na slobodu pohybu dôjde v rozhodnutí najvyššieho súdu, ktorý vecne rozhodne o dôvodnosti sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu ŠTS, ktorým boli sťažovateľovi uložené povinnosti a obmedzenia.

13. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľa odôvodňuje, aby mu najvyšší súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov úplne nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli zastúpením advokátkou. Ich výška bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), čo za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti 2 x 208,67 eur) s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 12,52 eur) zvýšené o daň z pridanej hodnoty, pretože advokátka sťažovateľa je platiteľom dane z pridanej hodnoty, predstavuje 530,86 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. februára 2025

Robert Šorl
predseda senátu